

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník 87

Číslo 46

11. listopadu 2007

Cena: 6 Kč

DOMOV NA PŮL CESTY MAJÁK BYL SLAVNOSTNĚ OTEVŘEN

Rekonstrukce Domova na půl cesty se jménem Maják, která byla projektem Ekumenické sítě pro aktivity mladých (ENYA) a na níž se podílela mimo jiné naše náboženská obec v Praze 4 - Michli, byla úspěšně završena. Možná si pamatujete z několika předchozích zpráv v Českém zápase, že to nebyl nijak snadný proces. Po zahájení přestavby v září r. 2004 se zjistilo, že bude nutné dům

prakticky celý zbourat a postavit znovu. Tím se zvýšily náklady a také doba rekonstrukce. Získat finanční prostředky bylo velmi obtížné, chvílemi beznadějně. O to radostnější pak bylo slavnostní otevření Domova, které se mohlo uskutečnit ve čtvrtek 25. října. Rádi bychom se s vámi o naší radost podělili a poděkovali i mnohým dárcům z řad naší církve, kteří pomohli projekt uskutečnit.

Oficiální část slavnosti byla zahájena přesně ve 14.00 hodin, protože ČT 4 ji vysílala v přímém přenosu. Česká televize – sportovní redakce, společně s Asociací ligových klubů Mattoni národní basketbalové ligy k dokončení stavby významným způsobem přispěla. Vedle finanční podpory si moc ceníme přístupu mnohých hráčů a vedení klubů, kteří nejen sáhli do svých peněženek, ale jejich zájem a nabídnutá spolupráce v oblasti sportu pro mladé lidi, kteří budou žít v Majáku, je též osobitým vkladem.

Dárců ovšem muselo být mnohem víc a vážíme si všech. Zde bychom rádi, kromě již výše zmíněných, jmenovali alespoň ty hlavní: Nadační fond Veolia, Fujitsu Siemens Computers Group, Nadační fond J & T, Porta s. r. o., náboženská obec ČČSH Praha 1 – Staré Město, Studénka, Praha 10 – Vinohrady, Groupe SEB ČR s. r. o., Nadace Civilia, JUDr. Miroslav Jansta, farář Mgr. Ota Metyš, Růžena Kolářová, Ladislav a Milena Benešovi, Jaroslava Tolarová, farářka Mgr. Hana Slavíková, Helena a Martin Vejrovi, Lidmila Dandová, Marta Jagiellová, Václav Neckář, Zbyněk Palich, Jan, Monika a Eva Mikulečtí a další. Mnohokrát všem sponzorům, dárcům a dobrovolným spolupracovníkům děkujeme!

Po hudebním úvodu k malé slavnosti, kterou byla symbolicky klavírní úprava melodie irské zpěvačky Enyi, dostala slovo na uvítanou sestra farářka Eva Mikulečková, předsedkyně ob-

čanského sdružení ENYA a místní farářka. Promluvila o "děkování" jako důležitém životním postoji každého člověka. Nejedná se o formální vyslovení slova děkuji, ale o vnitřní pocit vděčnosti za obdarování, což také vyjadřuje na schodišti umístěná socha od akademické sochařky Jany Moravcové. Krátké slovní poděkování několika přítomným sponzorům a dárcům pak vystřídala další melodie zpěvačky Enyi, při které sestra farářka vyzvala všechny přítomné k tichému soukromému poděkování za dokončení Majáku a ke vzpomínce na ty, které z různých důvodů jmenovat nebylo vhodné - nepřáli by si to, nebyli přítomni, nebo zemřeli. Část přítomných, kteří patří k věřícím naší církve pak děkovala svému Pánu, že se k projektu přiznal a přes všechny potíže a úskalí jej přivedl až k úspěšnému dokončení. Poslední část jejího krátkého promluvy se soustředila již na budoucí obyvatele Domova. Vyslovila přání, aby i oni mohli během svého života v Majáku, nebo alespoň v jeho závěru po dvou letech pocítit opravdový dík za něco nebo někomu, když v jejich dětství mnoho důvodů k díkům neměli.

Pak už promluvili někteří významní hosté, čímž televizní přenos skončil. Televizní přenosová technika zmizela a dům se uvolnil pro přátelské neformální rozhovory i k prohlídce fotografií, dokumentujících celý průběh stavebních prací.

Rekonstrukce a slavnostní otevření je

za námi, samotný projekt je však prakticky na začátku své pedagogické služby. Jakmile příslušné úřady schválí registraci nutnou pro poskytování sociální služby, budou se do Domova moci nastěhovat první jeho obyvatelé. Kdo to bude? Domov Maják je určen mladým lidem ve věku 18 – 26 let bez rodinného zázemí, tedy zejména pro ty, kteří opouštějí různé formy ústavní výchovy (dětské domovy, výchovné a diagnostické ústavy), náhradní rodinnou péči (např. pěstounskou rodinu) nebo odcházejí z nefunkčních rodin, ohrožujících jejich osobnost (oběti týrání, domácího násilí, prostředí s omamnými a návykovými látkami apod.).

Cílem Domova ovšem zdaleka není jen poskytnout jim přechodné ubytování. Odborní pracovníci budou mladým lidem pomáhat v dalším studiu

Dokončení na str. 3

NIHILISMUS ČI NEGATIVISMUS V "KŘESŤANSKÉ" PODOBĚ?

Celá čtyři desetiletí neměla naše společnost mnoho co mluvit do věcí veřejných. Nemohla nesouhlasit, tím méně protestovat. Nuže, to se změnilo. Jenže se zdá, že značná část naší populace si chce té nabyté svobody užívat jen tak, že bude téměř ke všemu říkat své NE. Jakkoli to může být psychologicky pochopitelné, je to neodpovědné a ve svých důsledcích zhoubné. Protože žádná společnost

neumí natrvalo žít jen ze stálého NE, nýbrž naléhavě potřebuje ANO – kladný zápal, věcné postoje, poučené a odpovědné rozhodování, a ovšem pracovitost!

S čímisi podobným se už dlouho setkáváme ve své církvi. Ačkoli víme, že naše řeč má být "ano, ano – ne, ne", pozorujeme u jedněch spíše bázeňlivou nerozhodnost, u druhých dokonce na vše rezignující mlčenlivost. Skoro většinou si pokládáme za čest zapochybovat o všem, s čím někdo přichází jako s potřebným a nadšeně vítáme změnu, byť si byla potřebná. Ke všemu si trochu chytřácky rezervujeme výhrady, abychom si jako že "nezadali tam nahore". Jednou z ukázek takových postojů může mj. být v této chvíli všelijak zpochybňovaný pokus napomoci naší zdecimované církvi zavedením institutu pastoračních asistentů.

Pastorační asistenti mají být ustanovováni ne proto, aby "pomáhali přetíženým duchovním", nýbrž především k tomu, aby se obnovily ty činnosti církve, které zanikly – ať už v důsledku nátlaku někdejšího režimu, nebo i v důsledku bázňe či netečnosti některých pracovníků. Úkolem pastoračních asistentů má být:

Pastoračně navštěvovat pasivní či dokonce odpadlé členy církve. Novými metodami se věnovat katechezi a duchovní péči o děti a o mládež. Podpořit diakonické služby

v rámci náboženské obce. Navíc mají někteří odborné vzdělání k tomu, aby obnovovali i někdejší činnost kulturní a společenskou, aby pracovali v církevních školách atd. Vzhledem k tomu, kolik našich náboženských obcí je dlouhá léta bez vůbec nějaké soustavnější duchovenské péče, nezbude dokonce, než svěřit některým asistentům tamní duchovní správu. Ke zmíněným úkolům je zapotřebí vyzbrojit je bohoslovecky, ať už tzv. teologickým minimem, nebo k získání titulu diplomovaných specialistů. Tomu chce sloužit pražská škola – Husův institut teologických studií se svou Vyšší odbornou školou. Sleduje celá církev tyto nutné kroky s porozuměním, nebo jen s negativní zdrženlivostí? Poskytuje oně škole a všem připravujícím se ke službě své porozumění a podporu?

První absolventi jsou již, jak se říká, v terénu; přesněji řečeno v terénu jsou i další, kteří si teprve doplňují své studium. Tu bychom si měli připomenout, že jako je tomu s bohoslovci nastupujícími do kněžských služeb, není dopředu jednoznačně zřejmé, kdo z asistentů (stejně jako z jáhnů a kazatelů) se v církvi kladně, spolehlivě osvědčí. Je věcí diecézních dozorčích orgánů, aby v součinnosti s radami starších, případně s místními výbory věcně posoudily, které obce a v jaké míře tuto asistenční potřebují. A pak také, kteří pracov-

Pokračování na str. 3

PŘÍBĚHY BEZPRÁVÍ 2007

V listopadu tohoto roku se přímo na prostranství Václavského náměstí v Praze pořádá výstava připomínající osudy šedesáti politických vězňů z doby po Únoru 1948 v Československu. Nadace Člověk v tísni zde nechá postavit symbolický lágř oběnaný ostnatým drátem, strážními vězeňmi a nasvícený reflektory, který bude připomínat neutěšené podmínky života přibližně 250 000 politických vězňů odsouzených v letech 1948 – 1989.

Uvnitř symbolického lágřu budou na výstavních panelech stručné portréty šedesáti vybraných politických vězňů a vězeňkyň. Jedná se o osoby z rozličného sociálního prostředí, různého věku i zaměstnání, muže i ženy. Nejedna z vystavovaných osobností prožila řadu let nejen v komunistických věznicích a lágřech, ale i v nacistických koncentračních táborech. Nejinak to

mu bylo i v případě faráře naší církve Ladislava Krále, jehož životní příběh se na výstavě rovněž objeví.

Autorovi článku se ve spolupráci s pracovníky Národního archivu v Praze, kteří na celém projektu spolupracovali a připravovali jej, podařilo na výstavu zařadit ještě další dvě osobnosti Církve československé husitské. První z nich, redaktor Metoděj Cyril Metelka byl dlouholetým členem rady starších v náboženské obci v Praze – Strašnicích a později i v Praze – Vinohradech. Za svoji protistátní činnost byl již v prosinci 1948 odsouzen k 9 letům těžkého žaláře. Rozsudek nad sestrou Miluškou Havlůvovou, současnou předsedkyní rady starších v Rudné u Prahy, soud vynesl v listopadu 1953. Trest zněl 5 let těžkého žaláře.

Čtenáři Českého zápasu mají možnost seznámit se s jednotlivými příběhy

přímo na Václavském náměstí, kde 1. listopadu proběhlo slavnostní zahájení výstavy. Účast přislíbila i sestra Miluška Havlůvová, bratr Václav Metelka syn Metoděje Cyrila Metelky a člen rady starších ve Vysokém nad Jizerou a Marta Kadečková dcera faráře Ladislava Krále. K výstavě vyjde rovněž katalog a celou akci budou doprovázet i články v Lidových novinách.

Stručné lidské osudy zmiňovaných příslušníků naší církve budou otištěny v některém z příštích čísel Českého zápasu.

O životních příbězích dvanácti bratrů a sester z řad Církve československé husitské se zevrubným popisem okolností jejich zatčení a věznění pak bude pojednávat připravovaná kniha, která snad spatří světlo světa do konce tohoto roku.

Martin Jindra

Ježíšovo volání

Již mnoho let odebíráme různé tisky z Brněnské tiskové misie. Děti z DPD rády vyplňují různé kvízy, hádanky, plní úkoly jako např. *namaluj nebo napiš co znamená: „Nedej přemoci se zlem, ale zlo přemáhej dobrem.“* *Sestra farářka i já jsme se divily, jak je tento citát oslovil.*

„Někdo mi podrazí nohy, já mu to neoplatím.“
„Kamarádky mě pomlouvají, já jim o přestávce nabídnu bonbóny.“ *A další. Pracovník Brněnské tiskové misie telefonoval, že nám posílá balík s dárky, protože naše děti byly vylosovány a vyhrály. Zásilka obsahovala knížky, pastelky, omalovánky, CD a DVD i sladkosti.*

Jedno CD nás zvláště upoutalo. Bratr Zmožek napsal scénku – dramatizaci Ježíšova "Podobenství o marnotratném synu". Před svým obrátcením psal písně pro naše zpěváky, např. Helenu Vondráčkovou a další, po uvěření a obrácení píše křesťanské písně pro děti i dospělé.

Jedna píseň z letáčku zní: „Volá Ježíš ovce ztracené po městech i po dědinách. Volá Ježíš ovce ztracené po horách i po dolinách. Volá Ježíš ovce ztracené, volá všechny utrmácené. Jeho srdce zakrvácené tebe taky volá, tebe taky volá... K pastvám zeleným je vodí, k vodám tichým s nimi se brodí.“ *Poslední tón v písni neklesá, jak tomu je obvykle na konci každé písně, ale zní do dálky, protože skutečně Ježíš volá každého z nás, tebe i mne. Kdo tě tedy volá všude a vždy? Ježíš – Spasitel.*

Díky, Pane, že nás máš rád a že máš o nás trvalý zájem. Stále a denně, a to i tehdy, když se nám zdá, že procházíme údolím stínu smrti. On Ježíš o tobě ví a neopustí tě, věř tomu, má tě rád a volá i tebe. Amen.

Libuše Hanušová

MATEŘSKÝ ÚL

aneb *Podobenství o demokracii, která je založená na osobní odpovědnosti a kázni*

(dokončení)
Dobré nebo špatné - všechno bylo protkáno chodbičkami Zavíječů; vše se drolilo, tříštilo a lámalo.

„Oh, podívej!“ křičela Sacharissa. „Velké Hoření, co předpovídala Královna. Kdo může snést ten pohled?“ Plamen právě olízl hromadu odpadků a ony ucítily pach spáleniny. Postavy se sehnuly, zvedly Úl dnem vzhůru a vyklepávaly jej nad ohněm. Kaskáda Zrůd, třísky rozbitého česna, příček a zámotků housenek se vyřinula ven, trošku praskala, škvířila se a pukala, a pak plameny zaburácely výš a živily se vším tím pali-
vem.
„Musíme to dezinfikovat,“ řekl Hlas.

„Dej mi tu sírovou svíčku, prosím tě.“ Korpus Úlu byl vrácen na své místo, světlo položeno do jeho lep-
kavé prázdnoty a pak vrstvu po vrstvě jej Postavy poskládaly, zavřely vršek a odešly. Roj sledoval světlo prosakující šterbinami po celou dlouhou noc. Za svítání přišla jedna Zavíječka nestydatě se třepetajíc.
„To byla špatná kalkulace s tím Novým Dnem, drahouškové,“ začala, „nemělo se od lidí očekávat, že budou perfektní všichni napoprvé. To byla naše chyba.“

„Ne, chyba byla zcela na naší straně,“ řekla Princezna.
„Promiňte,“ řekla Zavíječka, „ale když pomyslíte na to obrovské hnutí

- nazvěte ho dobrým nebo špatným - které náš vliv přinesl, připustíte jistě, že my - tedy my sami ----

„Vy?“ řekla Princezna. „Naše včelstvo nebylo silné. Tak jste přišli vy - jako mohla přijít jakákoli jiná nemoc. - Držte se těsně, všichni mí věrní.“

Když vyšlo slunce, orouškované Postavy se vrátily a uviděly na konci větve svůj malý roj ---

--- trpělivě čekající v dohledu starého Úlu ---

--- sice jen hrstku, ale připravenou pokračovat---.

Rudyard Kipling

Přeložili: Michaela Procházková a David Pacovský

MALÉ ÚVAHY O TOLERANCI 4.

Z nákupu chodívám kolem dětského hřiště. V jeho blízkosti je pod lipami několik laviček. Obvykle se tam na nějakou chvíli posadím. Jednak abych se pokochala tou drobtinou, jednak abych si na chvíli odpočinula. Nákup je těžký a já už mám svá léta. Dívám se na ty báječné houpačky, prolézačky, skluzavky a kolotoče, na kterých ta děcka dovádějí, a trnu hrůzou, aby se jim při tom něco nestalo. Děti sem chodí celkem pravidelně a já je mám okoukané a už skoro všechny od vidění znám. Ač z národů jsou různých, klidně si hrají dohromady a docela si rozumějí. Naproti tomu jsem se zase já naučila rozeznávat malé Vietnamce od Číňánků a také jsem zjistila, že ten plachý klučik v koutě pochází z Mongolska.

Na hřišti zaznívá slovenština, ruština i ukrajinština. Mlčenlivá maminka v muslimském šátku, pečlivě zahalená i v tom největším horku od hlavy až k patě, je čistokrevná

Češka. Vím to, oddávala jsem ji před několika lety na Chodovské tvrzi. Dvě afročeské holčičky, které sem dříve chodily za doprovodu své žižkovské babičky, tady už nejsou. Rodiče si postavili domek v satelitním městečku na okraji Prahy. Jen romské děti tu v poslední době nevidím, i když jich zde bylo předtím dost.

Takhle tedy vypadá naše sídliště v roce 2007. Směsice národů. Zřejmě to souvisí s privatizací bytového fondu. Družstevníci své byty prodali, případně výhodně pronajali cizincům, protože Praha je, jak víme všichni, drahá. A tak si kladu otázku, jak to dnes u nás vypadá s netolerancí k jiným národům a diskriminací ras. Myslím, že u nás v Česku to není a nikdy nebyl problém. Konečně, téměř všichni jsme kdysi četli s nadšením Chaloupku strýčka Toma, Jih proti Severu a zpívali černošské spirituály.

Jestliže tedy prodejci oděvů, prádla,

bot a zeleniny nesnášejí úspěšně vietnamské obchodníky a hospodští mají vztek na čínské restaurace, je to jen a jen otázka konkurence. Pokud jde o Romy, myslím, že je zde problém především v sociální rovině.

Tak, když jsem si to doma všechno tak pěkně pochválila, rozhlédneme se ještě po světě. V minulých dnech rozčeřil hladinu seriózního tisku nositel Nobelovy ceny za lékařství z roku 1962 James Watson svým tvrzením, že černoši jsou hloupější než běloši a tudíž Afrika nemá žádnou budoucnost. Byl z toho pěkný skandál. Londýnské muzeum přírodních věd okamžitě zrušilo jeho plánovanou přednášku. A tak americký prominentní vědec musel zůstat doma a může přemýšlet o tom, že ani Nobelova cena, ani ctihodné šediny nemohou člověka ochránit před tím, aby občas neudělal nějakou velkou hloupost.

Jindřiška Kubáčová

Z kazatelského plánu

24. NEDĚLE PO SVATÉM DUCHU

Dnes je spásy den

Pán Ježíš nenechá bez povšimnutí nikoho z těch, kdo upřímně touží setkat se s ním. Nepřehlédne ani toho nejneopatrnějšího, neodvrátí se od člověka špatné pověsti. Zacheus nechtěl pouze uspokojit svou zvědavost. Uvědomil si už asi, že ani sebevětší majetek nestačí udělat člověka šťastným.

Boží požehnání, dobré svědomí, radost, přátelství nebo láska se nedají koupit za peníze. Proto Zacheus přijal Ježíše za hosta do svého domu a slavně slíbil, že od té chvíle povede nový život. Z vlastních sil mohl by člověk na sobě snad něco málo vylepšit, případně si vyrobit dokonalejší masku pro své pokrytectví.

Pravá změna života k lepšímu je možná jenom s Kristovou pomocí. Jedině náš Spasitel může přivést kajícího mezi "syny Abrahamovy", to jest mezi lidi hluboce věřící (Žd 11,8) a mající podíl na věčném životě (L 20,37-38).

Vstup: Abk 1,1-3; 2,1-3 (Iz 1,16-18)

Tužby:

2. Za milost setkání s Ježíšem Kristem pro všechny, kdo zatím ještě bez něho sami bloudí a tápou...

3. Abychom dovedli přijmout Spasitelovu pomoc a pocítili radost z nového života v pravé poslušnosti jeho vůle...

Epištola: 2 Te 1,3-12

Evangelium: L 19,1-10

K obětování: 1 J 5,11-12

K požehnání: Ž 32,1-6a

Modlitba:

Ujistil jsi nás, Otče, slovem i dílem svého Syna Ježíše Krista, že o nás víš a že nás neopouští ani tehdy, kdy my sami se od tebe svévolně vzdalujeme. Trpělivě nás snášíš, čekáš na naše pokání a bereš na milost upřímné kající. Prosíme, nedopusť, abychom jakkoliv zneužívali tvého milosrdenství, ale veď nás k tomu, abychom vděčně přijali Ježíše Krista za Pána svých srdcí a za Průvodce životem.

Vhodné písně: 13, 33, 43, 45, 54, 60, 85, 109, 153, 284

Nad Písmem

MALÝ VELKÝ MUŽ

Je mi sympatický ten vzrůstem malý, velmi bohatý, svým okolím neoblíbený, hříšný celník Zacheus. Celníci bývali odjakživa z mnohých důvodů neoblíbení. Tak i na Zachea ukazovali jeho spoluobčané: Hříšný člověk! Asi byl opravdu hříšný, třeba coby celník zbohatl nečistým způsobem. Možná mu jeho bohatství záviděli. Byl také malého vzrůstu. Byl možná bohatý, ale lidsky osamělý. Kdo by s takovým zbohatlým prtávčem kamarádil!

Když do Jericha přišel Ježíš, ten malý mužík by na něj přes dav zvědavců neviděl. Věděl si však rady. Nedbal možného posměchu davu a vylezl na strom. Tolik jej chtěl vidět! Je otázkou, proč jej chtěl vidět. Možná jen z pouhé zvědavosti, jako ostatní. Možná od něj ve své lidské osamělosti něco podvědomě očekával. Každopádně pro to, aby Ježíše viděl, udělal, co se dalo – překonal svou malost tím, že vylezl na strom. Chtěl vidět a taky viděl. On, malý hříšný človíček, vystoupil nad dav velkých čumilů a stálo to za to. Hledal Ježíše v nepřehlédné tlačence a také našel.

Otázkou je, kdo koho vlastně hledal a našel. Bylo to oboustranné – ti dva se hledali navzájem. A kdo hledá, nalézá. Boží milost se stala skutkem. Ježíš spatřil Zachea na stromě, oslovil jej jménem, řekl mu ať sleze, oznámil mu, že bude jeho hostem.

Tentokrát neplatilo, že kdo se povyšuje, bude ponížěn. Zacheus, muž malý vzrůstem, velký touhou, vyvýšil se nad lidskou prostřednost, aby viděl na Ježíše. A viděl. Setkal se s ním. A dostalo se mu – malému mužíkovi a velkému hříšníkovi – té cti být Ježíšovým hostitelem.

Oč my jsme jiní! Krčíme se v davu, libujeme si v naší lidské malosti, Kristus jde kolem nás, neviděn, ztrácí se v naší prostřednosti, lhostejnosti, nezájmu. A vyčínáme-li něčím z davu, bývá z toho jen ostuda. Nehledáme, neprosíme, užíváme si – bezejmenná masa, podobná prvomájovému průvodu, jen prapory se nám stáří rozpádnou – nečekáme nic od Ježíše, čekáme na smrt. A když nás přesto Ježíš zavolá, kalkulujeme, jak to udělat, aby to moc nestálo. „Poď, Ježíši, do bufetu,

L 19,1-10

na skleničku, popijeme a půjdeme dál, každý svou cestou, ať můžu hřešit dál!“ Vylezme z toho šedého davu, ze své lidské malosti, odkud není rozhled, někam výš, abychom viděli na Krista – on nás už hledá, vyhlíží. Syn člověka přichází, aby hledal a spasil, co zahynulo. Amen.

Václav Žďárský

*Pane,
nevím si rady,
chybí mi nadhled,
ztrácíš se mi v davu přerostlých
a přemoudrých mudrců,
v mase lidské prostřednosti.
Z pozice mé hříšné malosti
tě marně vyhlížím.
V prázdném chrámu
těž tě nenalézám.
Vylézám ze svých
úředních povinností,
třesoucí rukou
píšu tuto modlitbu.
Jako laň dychtí po bystré vodě,
duše má žízni
po tvé blízkosti,
po tvém přátelství,
po tvé lásce,
po tvém spasení.
Pane, dej,
ať vidím tvoji tvář.*

160 LET OD ÚMRTÍ JOSEFA JUNGMANNA

Jungmann sám připisoval své "národní probuzení" drobné příhodě ze studentských let. Když se za prázdninového pobytu u svého strýce vmísil do rušného českého hovoru, jeho jazyk "necvičený v mateřštině" vázl a Jungmann nenacházel vhodná slova. Jedna z přítomných žen se podivila jeho "koptání" a Jungmann si v ten okamžik umínil, že se mateřskému jazyku dokonale naučí. Naučil se mu opravdu dokonale. A nejen to. Jako málokdo jiný se zaslužil o jeho rozvoj, o povznesení české kultury a rozmach vlasteneckého citění.

Narodil se jako šesté z deseti dětí venkovského ševce. Matčino přání, aby se stal knězem, i nevšední nadání ho přivedly do škol. Na hlavní školu v Berouně, gymnázium a filozofii v Praze. A právě působení osvícenských a vlasteneckých učitelů na filosofické fakultě mělo rozhodující význam pro Jungmannovo vlastenectví i zaměření odborné činnosti. V rozporu s přáním matky vystudoval po skončení filosofie práva a na podzim 1799 přijal místo učitele na gymnáziu v Litoměřicích. Ač původně počítal s úřednickou kariérou, pedagogická činnost mu zůstala celoživotním povoláním. V říjnu 1815 přešel jako profesor humanitních předmětů na Staroměstské gymnázium v Praze a působil zde až do odchodu do důchodu (1845), od roku 1834 již jako prefekt, to jest ředitel gymnázia.

České vlastenecké veřejnosti se stal známým již v době studií svými básnickými příspěvky do Puchmajerových almanachů. V době litoměřického působení však dosáhla jeho literární a publicistická práce takové úrovně, že stanul v čele vlasteneckého snažení. Lépe než kdo jiný vycítil nové podmínky a potřeby národního hnutí a v souladu s nimi i s moderním evropským myšlením zformuloval ve svých statích (především *Dvojí rozmlouvaní o jazyku českém z roku 1806*) vlastní první národně kulturní program.

Za hlavní znak národa považoval jazyk. Čechem je podle Jungmanna ten, kdo mluví česky. Jádrem národa je proto lid. Zatímco první generace vlastenců nechávala češtině

místo pouze v literatuře "prostonárodní", vytyčil Jungmann úkol vytvořit náročnou literaturu uměleckou i odbornou v českém jazyku. Za nezbytný prostředek k tomu považoval rozvíjení a zdokonalování češtiny. Tento program vzbuzoval nadšení zejména u nastupující generace vlastenců a k jeho plnění se Jungmannovi v 10. a 20. letech 19. století podařilo soustředit kolem sebe "vše, co bylo životnějšího v tehdejší poezii i ve snahách vědeckých". Také osobní přínos Jungmannův k rozvoji češtiny je úctyhodný.

Větší význam než původní básnická tvorba měla pro českou literaturu rozsáhlá činnost překladatelská, jejíž těžiště spadá do doby Jungmannova pobytu v Litoměřicích. Překládal antické autory i vrcholná díla nové evropské literatury a prokázal při tom mimořádné jazykové schopnosti. Vedle děl F. Schillera, W. Goetha či F. R. Chateaubrianda je nejproslulejší jeho překlad Miltonova Ztraceného ráje. Oživoval již zapomenutá slova staré češtiny a zdařile vytvářel i slova nová. Položil tak základ novodobého českého básnického jazyka.

Jungmann inspiroval a ovlivňoval literární činnost mladého Šafaříka a Palackého, Hanky, tehdejších básnických nadějí Marka a Poláka i prvních skutečně básnických osobností - Kollára a Čelakovského. Rozvoji české literatury napomáhaly i jeho práce odborné: *Slovesnost* (1820), která byla první českou čítankou a učebnicí literární teorie, a *Historie literatury české* (1825), první česky psaná práce o dějinách české literatury. Mnoholeté Jungmannovy pokusy o založení společnosti na podporu českého jazyka a literatury se zdařily až založením Matice české (v lednu 1831), kdy se Jungmannova a Preslova snaha spojila s iniciativou Františka Palackého. Jungmann podněcoval a organizoval činnost svých přátel A. Marka, obou bratrů Preslů, J. V. Sedláčka aj. k vytváření českého odborného názvosloví, které bylo předpokladem rozvíjení vědy v českém jazyku. Ve *Slovesnosti* pak sám položil základy české vědecké terminologie v oboru literatury a estetiky.

Dnes nás již asi ani nenapadne, že některé běžně užívané výrazy, jako např. poznatek, názor, časopis, rostlina, kyselina, čtverec, trojúhelník a mnohé další, jsou slova, která byla do češtiny uvedena v době Jungmannově.

Významným přínosem pro rozvoj české vědy se stal první česky psaný vědecký časopis Krok, vydávaný Jungmannem, Janem Svato-plukem Preslem a Janem Evangelistou Purkyněm od roku 1821.

Vyvrcholením Jungmannova díla byl pětidílný *Slovník česko-německý*, vydaný v letech 1834-39, na jehož přípravě pracoval Jungmann více než třicet let. Spolu se svými spolupracovníky v něm shromáždil na 120 000 slov, s uvedením jejich významu a způsobu použití. Slovník ustálil spisovnou podobu novodobé češtiny a spolu s Palackého *Dějiny národa českého v Čechách a v Moravě a Šafaříkovými Starozitnostmi* patří k základním dílům české obrozenecké vědy.

Jungmannovi se dostalo i oficiálních poct. V roce 1834 se stal členem Královské české učené společnosti, později i vídeňské akademie, v roce 1840 byl zvolen rektorem pražské university, 1847 obdržel Leopoldův řád aj.

Posilou pro Jungmannovu vlasteneckou činnost bylo vědomí slovanské sounáležitosti. Byl horlivý Slovan s citovým zabarvením, který vždy přál Rusku, v němž viděl největší sílu a záštitu slovanských národů. To mu znemožňovalo vidět reakční úlohu carismu.

Jungmann byl sice vychován idejemi osvícenců, jeho myšlení bylo moderní a pokrokové, ale zároveň neměl ani zdaleka jejich kritický duch a odstup. Více ho ovlivnily romantické představy a nadšení pro vlastní národ. Se svými názory však nevystupoval přímo a otevřeně. Jeho výraznou vlastností byla opatrnost, charakteristická pro pokojného občana "ustrášené doby františkovské".

Vlastenecká horlivost a obětavost, velikost jeho díla, podloženého úmornou a vytrvalou prací, budí dodnes obdiv. Natrvalo Jungmanna zapsaly do vědomí českého národa.

(red)

DOMOV NA PŮL CESTY...

Dokončení ze str. 1

nebo zvyšování kvalifikace, při hledání a udržení pracovního místa, při vedení vlastní domácnosti, jednání na úřadech apod. – tak, aby mohli Maják opustit připraveni pro samostatný život.

S každým mladým mužem či ženou bude po jejich příchodu do Domova sepsán tzv. individuální plán rozvoje, ve kterém si stanoví cíle, kterých chce během pobytu v Majáku (maximálně dva roky) dosáhnout. Plnění těchto cílů bude průběžně sledováno a je podmínkou pro setrvání v tomto Domově.

V Majáku bude moci bydlet až deset mladých lidí v pěti samostatných bytech 1 + kk s vlastní koupelnou a WC. Každý byt je vybaven kuchyňskou linkou s ledničkou a mikrovlnnou troubou, pračkou. Jeden byt je pro dvě osoby. Šestý byt slouží jako kancelář pro zaměstnance, kteří se zde budou střídát v nepřetržitém 24hodinovém provozu. V horním patře se nachází také větší místnost sloužící pro společná setkávání, oslavy narozenin apod. K objektu Majáku náleží malá předzahrádka s květinovými záhonky.

Organizace ENYA se práci s dětmi a mládeží z dětských domovů či jinými riziky ohroženou věnuje již řadu let. V posledních dvou letech to byl také v našich farních prostorách projekt pro mladé nezaměstnané lidi, znevýhodněné na trhu práce, nazvaný "Ohrožená mládež". Tento projekt, financovaný z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu ČR a rozpočtu Hlavního města Prahy nabídl během minulého a letošního roku zhruba šedesát mladým lidem ve třech pětiměsíčních cyklech komplexní program, zahrnující kurz angličtiny, češtiny a práce na počítačích, rozvíjení pracovních návyků, osobní rozvoj a prohlubování sociálních návyků; program pak byl završen nabídkou příspěvku na další kurz v ČR, potřebný pro získání konkrétního zaměstnání, či příspěvku na cestu do zahraničí zas účelem brigády či rozšíření kvalifikace.

Tento projekt pomalu končí a provoz Domova na půl cesty Maják je na svém začátku. Děkujeme Pánu Bohu za to, že nás na této nelehké cestě provázel a vyprošujeme si jeho požehnání i pro příští činnost.

Rádi bychom zmínili ještě toto: Pečlivě jsme sledovali každý příspěvek, který přicházel na samostatný účet pro rekonstrukci Majáku. V několika případech jsme nebyli schopni identifikovat náboženskou obec (v počtu 12), která příspěvek poslala. Těm, které jsme identifikovali (v počtu 48), jsme poslali informaci o dokončení rekonstrukce s pozvánkou na slavnostní otevření domova. Zaznamenali jsme také dary farářek (mnohem méně farářů) a členek a členů církve. Někteří přispívali měsíční částkou, někteří občasně a další jednorázově. Povzbudivé pro nás zůstává, že příspěvky přicházely z celé církve. Můžeme se snad odvážit říci, že jsme zažili, co to znamená sjednocení církve ve prospěch těch, kteří se ocitli na okraji společnosti.

Není proto lidskou domýšlivostí, nýbrž pokorným vyjádřením radosti a vděku sdělení, že se Bůh k tomuto dílu přiznal.

Snad lze ještě dodat slova naší písně č. 289: Chval Pána svého písni a jásej s radostí, že z trápení a tísní své stádece vyprostí. Když voláš k němu v bídě a v protivenství čas, on na pomoc ti přijde a sílu dá ti zas.

Milan Salajka

Eva Mikulecká

NIHILISMUS ČI NEGATIVISMUS V "KŘEŠŤANSKÉ"...

Dokončení ze str. 1
níci danému úkolu vyhovují. Rozhodovat tu nemohou nějaká zdání, nýbrž jasná ekzeziologická a správná hlediska. Z toho je mj. zřejmé, že nasazení těchto pracovníků má se pak dít na základě pracovních plánů a výkazů a posuzována má být efektivita jejich činnosti. (Ačkoli tady není zcela zřejmé, zda se táž měřítko volí v případě farářů a zda je odvaha posuzovat spolehlivost a úspěšnost jejich práce či dokonce z toho vyvozovat důsledky.) V žádném případě není na místě uplatňovat v těchto věcech nějaké pocity, či dokonce osobní animozity.

Většina pastoračních asistentů jsou lidé dospělí, s rodinami, zaměstnaní. Mělo by tedy být jasné, že je má cír-

kev především co do studia a jejich přípravy podpořit, jak se to jen dá. Neumím zhodnotit, nakolik se to děje. Zarážející může být v této souvislosti aktuální rozhodnutí, jež studující při zaměstnání stanovuje zcela nerealistické lhůty zkoušek. V některých rozhovorech a shromážděných můžeme nadále zaznamenávat i povrchní criticismus vůči samotné instituci pastoračních asistentů, případně i vůči škole, která je připravuje.

Vratme se však ke svému ústřednímu tématu! V hlasech po církvi občas zaznamenáme tóny rozkladného nihilismu, jehož nástrojem je NEGACE. Ti, jejichž tvořivost a odhodlanost se vyčerpala, umí k máločemu říct ANO a dodat: Zde jsem pocho-

pení a ku pomoci. Musíme se ptát: Odkud se to v církvi bere? A také: Kam bychom s tím chtěli dojet? Potřebujeme mít tvořivého ducha, uplatňovat čistá ekzeziologická hlediska a pastýřsky zvládat a nakonec i kázeňsky likvidovat tu negativistickou ideologii mezi námi.

Povinností víry je vyjadřovat pro církve v každé záležitosti jednoznačné ANO, či NE v duchu Krista a jeho apoštolů. Neděje-li se to, nebo je-li něco nad to či mimo to, je to "z dábla". O jednotlivcích, stejně jako o církevních institucích platí, že se mají zbavovat pasivity, alibismu, negace, chceme-li vůbec mluvit o "živé církvi".

ZPRÁVY

Pracovní setkání

Zveme duchovní a laiky (vč. delegátů) pražské diecéze na pracovní setkání k řešení aktuální situace v diecézi, které se koná v sobotu 24. listopadu od 10 h v Komenškého sálku, Wuchterlova 5, Praha 6-Dejvice. Vítání jsou i hosté jiných diecézí.

(pb)

"Tys' láska má..."

Kulturní rada Církve československé husitské společně s náboženskou obcí v Praze 8-Karlíně srdečně zve na program "Tys' láska má..." k 100. výročí skonu skladatele Edvarda Hagerupa Griega, jehož dílo je obrazem rodného Norska. Program s hudebními a literárními ukázkami, s videoprojekcí a výstavou připravila sestra PhDr. Zlata Fořtová.

Pořad se uskuteční v úterý 13. listopadu od 17 h ve sboru v Praze 8-Karlíně, Vítkova 13.

(jv)

Vzpomínka na Hovorany

V posledním čísle Českého zápasu mě zaujal článek a fotosnímek Sboru Spasitele v Hovoranech k padesátému výročí jeho otevření. Vzpomínám si dobře na tento den, byli jsme s manželkou účastníci tohoto slavnostního předání svatostánku příslušníkům Církve československé husitské z Hovorany a okolí.

Naše rodná vinařská obec Němčičky je vzdálena od Hovorany 22 km a církev ČSH tu byla založena začátkem třicátých let a přestoupila do ní asi pětina obyvatel, včetně naší rodiny.

Otec hned tenkrát začal odebírat Český zápas, já pokračuji a je to už 75 let, co mě jeho články a informace o církvi provází životem. Přečtu jej do posledního řádku a předám vnukovi Pavlovi, který zastupuje náboženskou obec Hodonín a Břeclav.

Můj bratr František Šeda vystudoval naši teologickou fakultu a jeho první působení faráře bylo právě v Hovoranech. Byl jsem od něj o deset let mladší a rád jsem za ním jezdil do Hovorany na kole, kde jsme měli společné kamarády z rodiny Vykydalové a Zahradkové. Bratr byl po válce přeložen do Kvasic, ale já jsem do Hovorany zajížděl dál a stýkal se se známými až do jejich smrti, včetně účasti na bohoslužbách ve sboru Spasitele.

Já jsem se oženil v roce 1942 a moje nastávající byla silná katolička. Přestoupila a svatbu jsme měli raději v Brně, kde nás na Botanické oddával bratřiček Jaroslav Brychta, a jak jsme si slíbili, v dobrém i zlém jsme vydrželi až do těchto dnů, to je 65 let společného života. Bohoslužby v naší obci jsme mívali lx za měsíc, já jsem se naučil jako muzikant amatér hrát na harmonium a doprovázel jsem bohoslužby hraním i zpěvem, svatby, pohřby téměř 60 let. Za ty roky se u nás vystřídal mnoho farářů z Brna i z Hrušovan a všichni k nám rádi jezdili a cítili se jako mezi svými. V tomto požehnaném věku nám ale zdraví přestává sloužit, manželku mám v Domě důstojného stáří v Brně-Maloměřicích, kde je o ni dobře postaráno a kde ji pravidelně moje dcera s rodinou navštěvuje. Já nyní žiji v Podivíně, poblíž dceři, vnoučatům a pravnučatům a děkuji pánu Bohu za život prožitý v práci, ale i v radostech.

A teď perlička na konec, proč mi Ho-

vorany nevymizely z paměti. Slavnostního otevření sboru se zúčastnily tisíce lidí, Hovorany byly slavnostní, veselé a nás pozvali známí na oběd i večeri a nám ujel poslední vlak - lokálka z Čejce. Byli jsme mladí, tak jsme se vydali domů pěšky. Dorazili jsme až po půlnoci, nohy nás bolely, ale na Hovorany vzpomínáme jen v dobrém a přejeme jim Boží požehnání a hodně věřících do dalších let.

Miroslav Šeda, 88 let

Kazatelský kurz

Srdečně zveme na kazatelský kurz, který se bude konat dne 17. listopadu od 9 h v zasedací místnosti diecézní rady v Hradci Králové. Tématem bude biblická teologie, konkrétně úvod do Starého zákona, a účastníkům bude přednášet Mgr. Aleš Jaluška.

Kurz je určen zejména pro ty, kteří se připravují na zkoušku ze základů teologie. Předpokládáný konec v 15 h.

(dr)

Nové číslo bankovního účtu ústřední rady

43-569530217/0100

Veškeré platby, prosíme, poukazujte na tento účet.

Kalendář 2008

Diakonické středisko naší církve Nazaret přijímá objednávky na kalendáře pro rok 2008, které budou opět co kus to originál. Tentokrát bude tento závažný kalendář otáčecí - vždy se stránkou na dva měsíce a jmény. Koupí našeho kalendáře jednak pomůžete naší organizaci konající sociální služby pro lidi s handicapem a jednak získáte příjemnou dekoraci bytu či farní kanceláře. Předpokládaná cena opět 220 Kč. Každý dvacátý kalendář vyhrává krásný dárek.

(kf)

Šití talárů

Úřad ústřední rady, Wuchterlova 5, 166 26 Praha 6, hledá krejčího nebo krejčovou na šití talárů.

Bližší informace podá Mgr. Jitka Wendlíková, tel. č. 220 398 104, mobil: 724 142 467, e-mail: personalistika@csh.cz.

(red)

Panelová diskuse o ekologii

Ekologická sekce České křesťanské akademie zve na sobotu 24. listopadu od 9.45 h do Galerie Josefa Adamce v Praze 7, Na Špejcharu 3 (Sbor Obce křesťanů; z Badeného ulice za izraelským velvyslanectvím směrem k obřatišti autobusů Špejchar) k účasti na setkání členů sekce a dalších zájemců o křesťanský pohled na životní prostředí. Panelovou diskusi Katky Jančářkové, Idy Kohoutkové, Tomáše Boňka, Pavla Hlavatého, Františka Převrátla a Jiřího Nečase na téma "Nelze sloužit dvěma pánům" bude moderovat Milan Horák.

Během setkání bude vytvořen prostor k rozhovorům a k prezentaci zkušeností, informací, námětů a podnětů i k diskusi v plénu. Setkání bude ukončeno do 15.15 h.

(jNe)

KALENDARIUM - LISTOPAD

12. 11. 1942 - Zahynul v Mauthausenu **Evžen Štern** (* 7. 5. 1889 v Čelákovcích) - sociální pracovník, který absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze (1914) a Vysokou školu sociální v Paříži. Po vzniku Československa byl v letech 1918-26 přednostou odboru pro dělnické zákonodárství na ministerstvu sociální péče, kde vypracoval návrhy zákonů o osmihodinové pracovní době a placené dělnické dovolené, jimiž se Československo zařadilo mezi země s nejvyšším sociálním zákonodárstvím. Od r. 1926 byl generálním tajemníkem a od r. 1935 ředitelem Ústřední sociální pojišťovny. V letech 1921-26 byl členem správní rady Mezinárodního úřadu práce v Ženevě.

12. 11. 1972 - Zemřel v Hollywoodu v USA **Rudolf Friml** (* 2. 12. 1879 v Praze) - americký skladatel a pianista původem z Čech. Studoval na pražské konzervatoři klavírní hru a krátce byl i posluchačem kompozičního oddělení Antonína Dvořáka. Tiskem vydanému cyklu *Písně Závěšovy* (1901, následovalo 12 vydání) zajistily úspěch kantabilní melodie s notnou dávkou sentimentu a stylizované vášně. Píseň *Za tichých nocí* se stala dokonce hudebním a dějovým podkladem stejnojmenného českého filmu (1941). Na úspěch orientovaný Friml znovu zajel do USA 1904 a od 1906 už tam žil trvale. Jeho tvůrčí doménou se stala opereta. V rozmezí 30 let jich uvedl na evropské a americké scéně celkem 30. Největší ohlas měla *Rose Mary* (1924, v Praze 1928). Menší ohlas měly jeho symfonické a komorní skladby: klavírní *České tance*, klavírní trio *Z českého domova* (1907) a *Bohemia Suite*.

13. 11. 1912 - Zemřela v Praze **Teréza Nováková** (* 31. 7. 1853 tamtéž) - spisovatelka, významná představitelka českého venkovského realismu, i když sama pocházela ze zámožné pražské úřednické rodiny a její matka byla Němka. K vrcholům její tvorby patří pětice románů zabývajících se náboženskými a sociálními proudy venkovského lidu východních Čech, k němuž přilnula literárně i osobně (*Jan Jílek*, *Jiří Šmatlán*, *Drašar* ad.). Úsilí o zrovnoprávnění žen završila po návratu do Prahy, kdy se stala redaktorkou časopisu *Ženský svět*, a navázala tak na emancipační činnost K. Světlé a E. Krásnohorské.

14. 11. 1777 - Vydán byl důvěrný pokyn, aby nekatolíci nebyli nuceni k účasti na římskokatolických církevních obřadech a aby byl tolerován neveřejný výkon jejich náboženských obřadů.

14. 11. 1847 - Zemřel v Praze **Josef Jungmann** (* 16. 7. 1773 v Hudčicích u Berouna) - národní buditel, jazykovědec, básník a překladatel - viz i str. 3.

14. 11. 1867 - Císařským rozhodnutím došlo ke změně v označení monarchie: začalo se užívat znění Rakousko-uherská monarchie nebo Rakousko-uherská říše (zmizel pojem Rakouské císařství).

15. 11. 1867 - Vydány byly zákony č. 134 a č. 135/1867 o spolkovém právu a spolkovacím právu. Za povolený spolek byl pokládán ten, jenž nebyl ve čtyřtydenní zákonné lhůtě od ohlášení úředně zakázán. Spolkovací právo umožňovalo pořádat veřejná shromáždění občanů v uzavřených místnostech i pod širým nebem a veřejné průvody a vymezovalo podmínky jejich konání. Oba zákony sice obsahovaly řadu omezení, avšak podstatně přispěly k uvolnění a rozšíření spolkového života.

16. 11. 1632 - V ranních hodinách byla zahájena bitva u Lützen (nedaleko Lipska). V bitvě zahynul Gustav Adolf. Habsburkům se vrátila vojenská iniciativa, bitva však skončila "nerozhodně".

16. 11. 1872 - Narodil se v Domažlicích **Josef Peňáz** (+ 28. 10. 1964 v Praze) - slavný lékař - internista. Vědeckou invenci a původnost dokázal roku 1923 vydáním monografie *Choroby poruch mimokorové šedi*, která významným způsobem ovlivnila vývoj české neurologie. V letech 1932-34 vydal se spoluautory pětisvazkovou učebnici *Patologie a terapie nemocí vnitřních*. Na jeho klinice se formovala řada specializací českého interního lékařství.

18. 11. 1847 - Narodila se v Praze **Eliška Krásnohorská** (+ 26. 11. 1926 tamtéž) - spisovatelka, vlastním jménem Alžběta Pechová, která se zasloužila o otevření prvního dívčího gymnázia v celém Rakousku-Uhersku. V její básnické tvorbě je nejvýznamnější přírodní a intimní lyrika (sbírky *Z máje žití*, *Ze Šumavy*). Natrvalo se zapsala do dějin české kultury jako autorka několika libret k operám B. Smetany (*Hubička*, *Tajemství*, *Čertova stěna*), Z. Fibicha (*Blaník*) a Karla Bendla (*Lejla*, *Břetislav* ad.). Bohatá byla i její překladatelská činnost.

17. 11. 1877 - Narodil se v Praze **František Koblíha** (+ 12. 12. 1962 tamtéž) - malíř a grafik, spoluzakladatel spolku symbolistických grafiků Sursus. K nejvýznamnějším grafickým cyklům patří *Pozdě k ránu* (1909), *Mstivá kantiléna* (1910), *Tristan* (1909-10) a *Máj* (1911), volně ilustrující Máchovu báseň.

17. 11. 1952 - V Národním divadle v Praze byla slavnostně zahájena činnost Československé akademie věd.

17. 11. 1992 - ČNR a NR SR schválily usnesení k zákonu Federálního shromáždění o zániku společného státu.

18. 11. 1752 - V Brně byl zřízen apelační soud pro Moravu, na nějž byla přenesena veškerá civilní a trestní apelační řízení. Morava se tímto opatřením vyčlenila z pravomoci pražské apelace. Jednání soudu byla vedena v němčině nebo češtině. Nová organizace soudnictví byla dokladem uvolňování svazku zemí Koruny české za současné centralizace státu.

18. 11. 1852 - Narodil se v Miroticích u Písku **Mikoláš Aleš** (+ 10. 7. 1913 v Praze) - slavný malíř a ilustrátor.

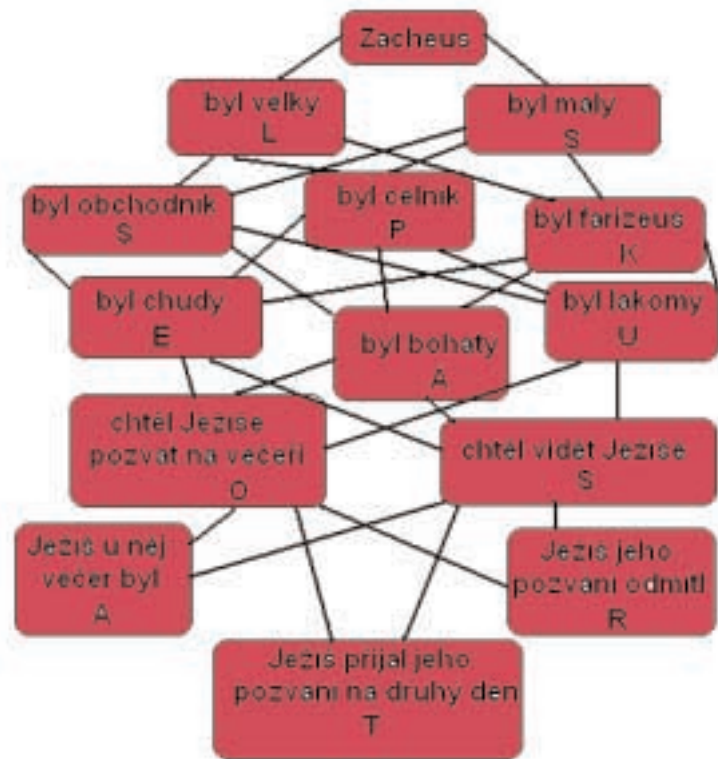
18. 11. 1862 - Zahájen byl provoz v Prozatímním divadle v Praze, které suplovalo českou scénu (až do otevření Národního divadla) - od roku 1864 uvádělo denně česká představení.

(red)

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

ZACHEUS

Spojte-li, děti, správné rámečky, získáte tajenku. Postupujte shora dolů a vždy se rozhodněte pro jeden rámeček z těch, které vám nabízí čáry, jež vedou od předchozího.

(Řešení z minulého čísla: Spravedliví)

Jana Krajčířková

Český zápas

MK ČR E 127 ISSN 0323-1321

Týdeník Církve československé husitské

Vydává Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 166 26 Praha 6

Šéfredaktorka: Dr. Helena Bastlová, redakce: Mgr. Jana Krajčířková, Ivana Kyselová, Mgr. Ervín Kukuczka, Petra Štěpánová, tel.: 220398107, mail: ceskyzapas@csh.cz

Tisk: Grafotechna, Distribuce: A.L.L. production s.r.o., F. V. Veselého 15, 190 00 Praha 9

JAN ŽIŽKA Z TROCNOVA – NIKDY NEPORAŽENÝ BOŽÍ BOJOVNÍK

Při příležitosti 583. výročí úmrtí husitského vojevůdce Jana Žižky z Trocnova se konaly dvě církevní akce. První se uskutečnila ve středu dne 10. října na památném bojišti v Sudoměři, kde stojí pomník Jana Žižky. Po krátkém připomenutí Žižkova významu následoval pietní akt s kladením věnců. Setkání v Sudoměři by se mělo stát tradicí, ovšem nadále se pravděpodobně bude konat v sobotu, která bude nejbližší datu 11. října, aby se mohlo zúčastnit více lidí. Následujícího dne proběhl v Liberci vzpomínkový večer. Akci zorganizovala Kulturní rada naší církve ve spolupráci s básníkem Stanislavem Kubínem, dlouholetým dramaturgem oblíbeného libereckého kulturního pásma „Doteky – plochy poznání“. Program večera tvořily zejména zajímavé referáty o osobnosti Jana Žižky z Trocnova, které čtenářům Českého zápasu přinášíme v tištěné podobě. (Slovo bratra patriarchy bylo již zveřejněno v Českém zápasu č. 43.) Obě akce se konaly za laskavé podpory Ministerstva kultury České republiky, Unie soukromých bezpečnostních služeb České republiky a firmy Papera s. r. o. V neposlední řadě znovu vyšla k tomuto výročí publikace Vladimíra Sakaře o Janu Žižkovi z Trocnova, kterou naše církev díky sponzorům mohla rozdávat zdarma.

JAN ŽIŽKA V ODSUTPU ČASU

Vážení přátelé,

o Žižkovi byly napsány sice mnohé odborné studie a knihy. Jejich pouhý přehled by vydal na dlouhou přednášku, která by ovšem vůbec nebyla nezajímavá. Mohla by mít docela dobře podtitul „Snaha a tužba našeho národa v posledních dvou stáletích“, neboť na Žižkově hodnocení se zrcadlí různé koncepce politické a filozofické.

Bohužel hovoříme-li o Žižkovi v odstupu času, často si neuvědomujeme, jak do historických osobností (či historických epoch) promítáme naše představy, které jsou ovšem pro různé epochy dějin zcela neadekvátní.

Pilní historikové nashromáždili o osobě husitského hejtmána řadu faktů. Ač je to neuvěřitelné, většina pramenů byla známa již v 19. století a pramenná základna bude těžko již rozšířena. Co však bylo učiněno ve 20. století v míře vrchovaté, byla interpretace těchto pramenů. Základní koncepce Palackého (Žižka jako fanatický bojovník) a Tomkova (Žižka jako státník) našly své pokračovatele a jsou v podstatě rozvíjeny ve značných modifikacích dodnes. Musím ovšem s lítostí konstatovat, že moderní souhrnná monografie o Žižkovi, která by sumarizovala vývoj dosavadních bádání, dosud chybí.

Nejde nám dnes o to, abychom si připomínali data a fakta. V tomto shromáždění je třeba se zamyslet nad tím, jaké byly základní motivace Žižkových postojů.

Myslím, že se nemýlím, že světská historiografie často na toto zapomíná. A ovšem při hledání motivů jednání historických osobností je třeba se k faktům vrátit. Vůbec není rozhodující, na které listině se Žižkovo jméno vyskytuje poprvé (snad na smlouvě v r. 1378), že se účastnil na počátku 15. století aktivně odboje proti Rožmberkům či proti městu

„Toliko vojenská sláva Žižkova byla s obdivením uznávána od přátel i nepřátel. Shledáváno porovnáváním s dějinami Řeků, Židů i Latinů, že nebylo u nich vůdce, kterému by se Žižka newyrownal, ano jemuž by nepředčil... Žižka úplně slepý v tolika velkých bitvách pokaždé byl vítězem, nikdy nepřemoženým...“

České Budějovice. To vše nemá s budoucím Božím bojovníkem ještě nic společného. Ani jeho případná účast v pomocných oddílech polsko-litevských vojsk v r. 1410 v boji proti rádu německých rytířů v bitvě u Grunwaldu.

Vrcholně důležité však je, že Žižka se seznámil s praktickým dopadem Husova učení a byl osloven reformními snahami, které byly hlášány z betlémské kazatelny. V kritických letech 1411-1414, kdy vrcholil

Husův zápas, kdy Hus se odvolal ke Kristu a byl donucen odejít z Prahy a posléze na podzim 1414 nastoupil osudovou cestu do Kostnice, byl Žižka velmi často v Praze a měl možnost také pozorovat ohlas Husova kázání na českém venkově. Jisté Žižka nebyl teologem (a to ani laickým) a nemohl sledovat Husův zápas na teologické rovině. Nicméně jej chápal, jako většina lidí tehdejší společnosti, také jako zápas o pravdu Boží, zápas o proměnu celé české společnosti a posléze zápas o proměnu celého křesťanstva. Tento etický rozměr české reformace tu byl od počátku a neztratil svůj náboj ani v dobách pozdějších. Žižka dobře

uslyšel výzvu Husovu: „A protož věrný křesťane, drž pravdu, braň pravdu až do smrti.“ A pravda mu stejně jako M. Janu Husovi nebyla pouhým akademickým pojmem, možná že si nebyl – na rozdíl od Husa – tohoto akademického rozměru ani vědom. Pravda mu splývala s řádně žitou vírou, s vírou, která je živá a zpřítomňuje se prostřednictvím skutků v životě křesťana.

Nesporně Žižka s velkým zájmem sledoval vření, které po Husově

smrti v českém království nastalo. Podle tehdejších měřítek to byl už velmi starý muž, ba přímo kmet – bylo mu přes padesát, předpokládáme-li jeho narození kolem roku 1360. Byl dokonce i velmi handicapován, neboť v r. 1416 je doložena jeho slepota na jedno oko.

Od samého počátku praktického uskutečňování husitské reformy byl v Praze, dokonce byl přítomen poslední červencovou neděli 1419 pražské defenestraci.

Právě proto, že chtěl ve svém životě následovat poznanou pravdu, zůstal v aktivní službě křesťanského rytíře. Králi již nesloužil, neboť král krátce po vypuknutí pražských bouří v srpnu 1419 zemřel. Postavil se plně do služby poznanému Božímu zákonu. Proto odchází do Plzně a s několika stovkami bojovníků přichází – po předchozí vítězné bitvě u Sudoměře, kdy byly tyto vojenské jednotky napadeny – na Tábor. Žižka si svoji slávu vydobyl ovšem až v létě 1420, kdy velel vítěznému husitskému vojsku v boji proti spojeným zahraničním interventům na Vítkově. Ač hned od počátku byl jedním ze čtyř tábořských hejtmánů, prvním tábořským hejtmánem se stal až koncem tohoto roku. Když se na Táboře vyskytly výstřelky, neváhal tvrdě zakročit. Již v době formulování Čtyř artikulů (v létě 1420) výrazně podpořil vznik tohoto střešového programu husitských stran, protože si dobře uvědomoval, jak důležitá je jednota husitského hnutí.

Uznáním Žižky nikoliv jen jako vojevůdce, ale i jako politika, bylo jeho zvolení do zemské vlády, kterou ustanovil časlavský sněm v r. 1421. Krátce na to oslepl úplně, ale stále se nevzdával účasti na vojenských operacích.

Nemohu zde rozebírat podrobně poslední tři léta jeho působení. Musím však konstatovat, že když nastaly rozpory na Táboře a Žižka založil svůj Menší či Nový Tábor (jaro 1423), programem tohoto společenství je tzv. Žižkův vojenský řád. Tento řád, který již nepsal Žižka sám, ale jehož jednotlivé body jistě pečlivě promýšlel, není v prvé řadě řádem vojenským, ale je to program, vycházející z určité teologie a určitého chápání Božího zákona. Český reformační teolog a historik husitství A. Molnár vyslovil tezi, že teologicky mohl za tímto řádem stát vůdce Orebítů kněz Ambrož z Hradce – možná. Mezi Ambrožem a Žižkou ostatně byl vřelý vztah, neboť jediná Ambrožova známá písemnost je dopis, varující Žižku před nájemným vrahem, poslaným do jeho vojska. Ale jakkoliv by bylo zajímavé znát přímého autora řádu, ve vztahu k Žižkovi to důležité není. Velmi důležité je, že Žižka se s tímto řádem naprosto ztotožňoval, že tento řád byl jasným formulováním, proč a zač bojovník v Žižkově vojsku bojuje. Eschatologický náboj je zřejmý a tento náboj není jen dobový kolorit. Velmi výrazný je motiv realizované eschatologie, přejatý z myšlení starozákonního – Boží spravedlnost se sice projeví na věčnosti, ale v této předmětné dimenzi je třeba učinit všechno pro to, aby byly odstraněny nešvary už nyní, aby Kristovo panství bylo zřetelné již nyní, v dimenzi dějinné. Přes všechnu terminologii vojenskou a dobové výrazy právní, tento výrazný teologický prvek předznamenává celý vojenský řád, nazvaný jeho jménem.

Po řadě dalších vítězných bitev nakonec Žižka u Přibyslavi zemřel. Pozdější husitství, ač jeho vývoj byl

složité, se drželo stále Čtyř artikulů, které v modifikované, značně okleštěné formě jako kompakta se staly pilířem celého husitského zápasu. Samozřejmě velmi zajímavou kapitolou by bylo to, co nazýváme "druhý život" historické osobnosti. Dialog uvnitř doznívajícího husitství, odmítání násilí Jednotou bratrskou. Zde se ovšem musíme vrátit k tomu, co mnohokrát zdůraznil v ideovém zápase dvacátých let 20. století Karel Farský, nalézaje pro to argumenty u moderních badatelů: kdyby Žižka nevystoupil mečem na obranu poznání pravdy, tato pravda by se nemohla šířit dále a k veškerému rozhovoru o oprávněném či neoprávněném použití násilí, který pozdvihla právě Jednota bratrská, by vůbec nedošlo.

Je vskutku těžké mluvit o aktuálnosti Žižkova odkazu dnes. Všechny jeho konkrétní skutky byly svázány s tehdejší dobou.

Samozřejmě byl dobrý vojevůdce, nikým nikdy neporažený. Novodobou monografii bude nutné napsat. Avšak zde budou věci odborné, historické. Fascinující na Žižkovi je – stejně jako na Husovi – konsekvence jeho myšlení a jednání. U Husa je jedním z argumentů proti němu, že

byl zatvrzelý, že nechtěl ustoupit v určitých věcech. Myslím ovšem, že je to právě jedna z věcí, která je u Husa velická. Je to právě ono stání v poznání pravdy. Dialog, rozhovor, argumenty – to vše platí, ale v otázce zásadní není ústup, není diplomacie.

To samé je i u Žižky. Žižka přijímá argumenty, diskutuje, jedná diplomaticky. Ale diplomacie má své meze, jde-li o samotnou existenci, jde-li o holou poznání pravdu. Tam se Žižkou není kompromis.

Naše národní zkušenost je složitá – kolik zla bylo způsobeno falešnou diplomacií, bráněním tomu, aby „pravda se mohla projevit ve všem svém lesku“!

Dnes o to nejde. Dnes jde o křesťanskou existenci v tomto světě. Křesťán ve víře dochází poznání zcela konkrétní pravdy. A otázka zní, nakolik je ochoten v této podivné, tzv. multikulturní společnosti (všemi chválené) tuto pravdu hlásat a hájit – či zda připustí, že je tu pravdy více, které je přece třeba také respektovat. Aktualita Božího bojovníka Jana Žižky, stejně jako aktualita Husa či kteréhokoliv jiného svědka Kristovy víry spočívá v tom, že si uvědomíme – zcela v duchu dnešní doby – priority

a hodnoty, které jsou vážné a rozhodující. Že odmítneme to, co je proti Bohu a proti zdravému rozumu. A že podpoříme to, co povede k Božímu kralování už zde a nyní.

To by mělo být směrnice pro život a

angažovanost křesťana v dnešním světě. Svědkové Kristovy víry z obecné církve a svědkové víry u nás nám ukazují cestu, jsou milníky pro naše pozemské putování. A Jan Žižka mezi tyto svědky nesporně patří. Cí-

lem není království Boží na zemi, ale putování do Nového Jeruzaléma. Jen cesta musí být správná...

Jan Blahoslav Lásek,
děkan HTF UK

JAN ŽIŽKA – NÁŠ BRATR VĚRNÝ?

*„I viděl jsem nebe otevřené,
a aj, kůň bílý, a ten, kterýž seděl
něm, sloul Věrný a Pravý,
a spravedlivě soudil i bojuje.“*

Zj, 19,11

Právo a spravedlnost, pravost jednání jako opak bezpráví, nespravedlnosti a křivdy prolínají nejen tisíciletím českých dějin. Hájit pravdu před křivdou bylo kdysi nutno slovem i mečem. Na prezidentské standartě dosud čteme "Pravda vítězí". Nejde však o pravdu toho kterého muže, který právě sedí v někdejší sídle českých králů. Středověku nešlo o pravdu lidskou, ale o pravdu Páně, tedy vítěznou pravdu Boží. Obava o spásu duše, kterou žádný smrtelník nemůže pojistit, vedla středověkou společnost k neustálé kontrole vlastního jednání. Husitská revoluce v první třetině 15. věku, sto let před evropskou reformací, dala na vědomí nesamozřejmost jistoty spasení skrze ty, kteří hlásají slovo Boží. Boj o pravdu Páně se z univerzitních disputací přenesl do ulic a celé země.

Nebylo zřejmě náhodou, že se právě za husitské revoluce prosadil jako vojevůdce ještě pamětník časů císaře a krále Karla IV. Lu-

Mezi spisovateli katolickými wedl přední slovo proti Žižkovi papež Pius II. čili Aeneas Sylvius. Od něho ponejprw všeko, co se w kruté válce náboženské po smrti krále Wáclawa IV. dalo hrozného, všeko krweprolití, všeko rauhání přičteno jest Žižkowi, jako by on všeho býwal půwodcem...

vil Aeneas Sylvius Piccolomini. Slova cizího šlechtice jistě dostala větší váhu, když se autor Historie české stal papežem Piem II. Takto lze sledovat proměnu Žižkova uctívání či zatracování od německé i české reformace 16. století přes rekatolizační politiku 17. a 18. věku až po vlastenecké zbožňování v 19. století. Nacionální zápasy té doby jako by Žižkův profil ještě zůstaly. Slepý vojevůdce je velitelem roty "lupičů a zhářů" v podání prince Karla ze Schwarzenbergu na zemském sněmu, dobrým Čechem a vlastencem podle mladočechů. Žižka – statečný vojevůdce a mstitel bezpráví – je příkladem českým vojákům v obou světových válkách. Ale do mírové Evropy jako by se už nehodil. Muž bitev má ruce od krve. Jistě – ale který válečník je nemá? Proto: Žižka opět jako ničitel, extremist a pro žurnalisty v historii nevzdělané i terorista. V karikatuře Žižka s palcátem stejně jako se samopalem. Na hřišti vzdálené i nedávné historie poslouží Žižka

dobře coby kopací míč. Kdo by se ohlížel na názory historiků? Vždyť zcela opačné hodnotení husitů a Žižky u Palackého a Tomka si národ spojil v jednu nedílnou oslavu obého. Poslední výklady Františka Šmahela a Petra Čorneje, nejvýznamnějších českých historiků husitství konce 20. věku, Žižku jednoznačně nesoudí. Snaží se jej pochopit, vidět člověka své doby, jednajícího podle měřítek a možností tehdejšího myšlení a kultury. Žižka chápal sám sebe jako nástroj Boží vůle. Zajímá to však někoho? V 19. věku byl Žižka obdivován beletrií (Alois Jirásek), ve 20. století se Žižkovu kultu dařilo ve filmu (Zdeněk Štěpánek). V díle sochaře Bohumila

Kafky se rytíř "z Kalicha" na vrchu Vítkov dočkal pomníku, jedné z největších jezdeckých soch na světě, jež jako by strážila Prahu. Roku 1970 se stal Žižka se svými věrnými také strážcem československé měny, byl jen dvacetikoruny. Bankovka na jedné straně nesla vyobrazení z jenského kodexu. Za knězem se sluneční monstranci jede již slepý vojevůdce na bílém koni. Nad ním je nápis "Žižka, náš bratr věrný". Žižka je "náš", nejlé-

Přísahám vám, že to, co zde napíši, nevyplývá ze studia dokumentů, že žádné historické heuristiky, kritiky, analýzy pramenů ani jiných učených vynálezů, nýbrž jen z několika historických tragédií a učených pojednání, která jsem ve svém hříšném laictví přečetl, jak se mi nyní zdá, velmi nepozorně.

Z řečených pramenů se dovidám, že Jan Žižka z Trocnova byl nejen velmi křesťanský, spravedlivý, lidský a politický muž, což vše zvyšuje můj podiv k němu, nýbrž i to, že vedl války, zvítězil a byl hrdinou jen z vyšších a vážných důvodů, jež učení vykladači rozdělují na důvody národní, státnické, náboženské a sociální. Dávají si dokonce velmi záležet na tom, aby dokázali, že tyto vážné důvody byly to jediné, co přimělo Jana Žižku, aby vzal do ruky palcát a dělal velké skutky; a že ty důvody byly dostatečně veliké a zralé, aby se Jan Žižka chtěl rozhodl státí se vůdcem, vojákem a hrdinou.

A tady se počíná něco ve mně bránit; je to laická a historicky nevzdělaná víra v Jana Žižku, která se tím cítí dotčena. Rád bych totiž věřil, že Jan Žižka se narodil, nemaje k tomu vážných sociálních a jiných důvodů, a že stal se hrdinou prostě proto, že nemoohl dobře být něčím jiným; bylo to zkrátka v něm. Rád bych věřil, že nejsilnější pohnutkou k Žižkovu hrdinství nebyly národní a jiné důvody, nýbrž jeho náramná osobní hrdinnost a

schopnost znamenitě vojevodit. Jistě mu křivdil Eneáš Sylvius neb kdokoli, kdo ho považoval za vůdce lupičů; ale nebude ukřivděn Janu Žižkovi, řeknu-li, že by byl statečný a skvělý, i kdyby byl vůdcem lupičů. Nevěřím, že Žižka se musil teprve nutit k vojenskému hrdinství pod nátlakem vyšších důvodů; nýbrž věřím, že dal svou nezkratnou hrdinnost ve služby vyšším důvodům, což není totéž.

Jsmo divný národ; myslíme si, že

práva, politického programu neb nějakých kompakrátů. Můžeme si myslet, že by Žižka mohl být stejně hrozným hrdinou ve vojštit Zikmundově neb papežově; avšak on se hrdinně rozhodl pro tu druhou, selskou a českou vojnu a sloužil jí; což je krásnější podívaná, než kdybychom si ho byli představovali jako mírumilovný vzor občanských ctností, který se jen po zralé, tak říkajíc rádlovské úvaze rozhodl pro brachiální provádění jistého programu.

Jsmo tak rádi, když najdeme motivaci hrdiny, že ani nevíme,

že tím ztrácíme hrdinské epos. Stejně jako se Žižkou nakládáme s tažením legií, s dobrodružným dílem Ma-sarykovým a s ro-mantičností našeho převratu; domníváme se, že nejvíc uctíváme velké události tím, že z nich činíme strašně rozumové a ideově zdůvodněné podniky. Styděli bychom se doznat, že na historických událostech není to nejkrásnější program, nýbrž osobní zdatnost a odvaha pustit se do toho; a že Žižka nám dává živější příklad tím, že rytířsky bojoval, než tím, že byl náruživým kališníkem. Nejsme nehrdinský národ; ale máme jakousi náklonnost omlouvat se pokorně za to, že jsme si tu a tam dovolili být mužsky stateční.

Vybral Alfred Střeček

KAREL ČAPEK: JEDNOOKÝ

musíme národní hrdiny jaksí omlouvat, že jejich statečnost nebyla jen tak, od pánaboha nebo od chlapského srdce, nýbrž že byla motivována vyššími důvody. Kdyby Homér byl českým poetou, nenapsal by, že Achilles sáhl po meči z vnitřního puzení, nýbrž že sáhl po něm jen proto, jelikož Trója ohrožovala dejme tomu sociální postavení spartského pasáka neb náboženskou víru v nějakou Diovu paternitu. Líčíme své hrdiny jako beránky, kteří se mění ve lvy teprve pod nátlakem utrpeného bezpráví neb ve jménu nějakého politického programu; ale snad by nebylo po mnoha stránkách špatné, kdybychom je líčili jako lvy, kteří se nadmíru musí přemáhat, aby byli tak trochu beránky

Příloha byla vydána díky podpoře Ministerstva kultury České republiky, Unie soukromých bezpečnostních služeb České republiky a firmy Papera s. r. o.